

Dział: Ogrodnictwo

ISSN 1897-7820

http://www.npt.up-poznan.net/tom3/zeszyt1/art_8.pdf

Copyright ©Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

STANISŁAWA KORSZUN, KATARZYNA GENSTWA

Katedra Dendrologii i Szkółkarstwa
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

PARK W OTOROWIE ZAPLECZEM DZIAŁALNOŚCI WYCHOWAWCZEJ I DYDAKTYCZNEJ

Streszczenie. Park dworski w Otorowie zlokalizowany jest w gminie Szamotuły. Został prawdopodobnie założony przez Józefa Moszczyńskiego w pierwszej połowie XVIII wieku i obejmuje powierzchnię 7,7916 ha. Prace inwentaryzacyjne dendroflory wykonano w latach 2005-2006. Wszystkie pomierzone drzewa, krzewy i pnącza naniesiono punktowo na mapę zasadniczą w skali 1:500. Obwód pnia mierzono na wysokości 130 cm od powierzchni gleby taśmą mierniczą, natomiast wysokość drzew za pomocą fińskiego wysokościomierza Sunnto PM-5/1520. Na terenie parku pomierzono 2657 drzew i krzewów należących do 53 rodzajów. Udział w ogólnej liczbie zinwentaryzowanych roślin wynosił: drzew – 48,75% (tj. 1296), krzewów – 51% (tj. 1354) oraz pnączy – 0,25% (tj. 7). Najcenniejszym elementem parku jest starodrzew.

Słowa kluczowe: Otorowo, park krajobrazowy, inwentaryzacja drzew i krzewów

Wstęp

Otorowo to miejscowość położona 12 km na południowy zachód od Szamotuł w województwie wielkopolskim. Jest to największa i najbardziej rozległa wieś na terenie gminy Szamotuły (KRYGIER 1988). Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1284 roku, kiedy to była własnością Tomisława z Szamotuł (KRYGIER i MORDAL 1989). W pierwszej połowie XVIII wieku majątność należała do rodziny Bronikowskich, dla której w 1738 roku wzniesiono późnobarokowy dwór. W 1784 roku dziedzicem Otorowa i najprawdopodobniej założycielem parku był Józef Moszczyński (CHLEBOWSKI i IN. 1886). Do połowy XIX wieku dobra majątkowe znajdowały się we władaniu tej rodziny.

Pierwszym właścicielem Otorowa, wpisanym do księgi wieczystej, był Ernest ks. Sachsen-Altenburg. Grunty otorowskie zajmowały wówczas powierzchnię 2873,4 ha (ELLERHOLZ 1881). Pięćdziesiąt lat później, gdy właścicielem w Otorowie był Feliks Hapner, ich powierzchnia zmniejszyła się do 2132 ha (NIEKAMMER 1907). Po przejęciu

gruntów przez Skarb Państwa Polskiego w 1920 roku, zabytkowy dwór przeznaczono na zakład opiekuńczy dla sierot i dzieci bezdomnych z Łodzi. W 1922 roku Wielkopolskie Towarzystwo Ziemianek powierzyło prowadzenie tego zakładu matce Ledóchowskiej, przełożonej sióstr urszulanek z Pniew. Rozpoczęły one pracę w kwietniu 1922 roku, a w lipcu 1924 roku cała posiadłość została oddana na własność Zgromadzeniu Sióstr Urszulanek, które w następnych latach dokupywało dalsze parcele. Użytkowany areal wzrósł z 11 do 21 ha i stanowił materialną bazę placówki charytatywnej (MALINOWSKI 1986-87). Do roku 1939 w placówce prowadzono zakład opiekuńczo-wychowawczy, szkołę powszechną, gimnazjum z internatem, przedszkole oraz ambulatorium dla chorych ze wsi i okolic (MALINOWSKI 1986-1987). W czasie II wojny światowej działalność placówki została przerwana. We wrześniu 1957 roku Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego ponownie odzyskało obiekt i rozpoczęło działalność zakonną oraz opiekę nad domem dziecka, który istnieje do dnia dzisiejszego. Otaczający dawny dwór park krajobrazowy spełnia funkcje ekologiczne, wychowawcze i dydaktyczne.

Zarówno park, jak i dwór zostały wpisane do rejestru zabytków w dniu 16 grudnia 1991 roku pod numerem 2217/A i objęte są ochroną konserwatorską (Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu). Według informacji uzyskanej w Urzędzie Miasta i Gminy w Szamotułach, dotyczących rejestru gruntów, działka nr 452 należy do Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego i zajmuje powierzchnię 7,7916 ha.

Celem pracy było ocenienie wartości przyrodniczych dendroflory w parku, inwentaryzacja wszystkich taksonów drzew, krzewów i pnączy, określenie ich stanu zdrowotnego oraz wyznaczenie pomników przyrody.

Materiał i metody

Materiały do niniejszej pracy gromadzono w latach 2005-2006. Dotyczyły one charakterystyki środowiska przyrodniczego obszaru, na którym znajduje się Otorowo oraz jego historii. Założenie dworsko-parkowe podzielono na dwie kwatery: wschodnią i zachodnią, aby dokładniej wykonać inwentaryzację. Prace terenowe, dotyczące szczegółowej inwentaryzacji zadrzewień (drzew, krzewów i pnączy), przeprowadzono od początku lipca do końca września 2005 roku, na obszarze 7,7916 ha. Oznaczano wszystkie taksony drzew, krzewów i pnączy oraz określano ich liczbę. Obwód pnia drzew zmierzono na wysokości 130 cm od powierzchni gleby u drzew powyżej 15 cm. Dla drzew wielopniowych lub pojedynczych, ale o rozgałęzionym pniu mierzono obwody wszystkich pni za pomocą taśmy mierniczej. Wysokość niektórych drzew zmierzono za pomocą fińskiego wysokościomierza Suunto PN-5/1520. Obserwowano i opisano ogólny wygląd oraz zdrowotność drzew. Nazwy drzew i krzewów oraz pnączy przyjęto według SENETY i DOLATOWSKIEGO (2006).

Zinwentaryzowanie krzewów rosnących pojedynczo polegało na określeniu ich wysokości i średnicy, natomiast w przypadku grup odnotowywano liczbę krzewów.

Wszystkie pomierzone drzewa, krzewy i pnącza zostały naniesione punktowo na mapę zasadniczą w skali 1:500. Umieszczenie drzew na mapie ustalono na podstawie pomiarów odległości od stałych obiektów architektury oraz sąsiednich drzew za pomocą

taśmy mierniczej. Określono także dokładną lokalizację poszczególnych drzew i krzewów za pomocą wskaźnika GPS. Wykonano dokumentację fotograficzną parku i wybranych drzew, proponowanych jako pomniki przyrody. Powstała dokumentacja znajduje się w Katedrze Dendrologii i Szkółkarstwa Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

Charakterystyka przyrodnicza obszaru

Wieś Otorowo znajduje się w zasięgu regionu Wysoczyzny Poznańskiej na Równinie Szamotulskiej. Równina ta stanowi płaską wysoczyznę morenową leżącą na wysokości 70-80 m n.p.m., o deniwelacjach poniżej 5 m. Powierzchnię mezozoiczną głównie tworzą wytwory kredy górnej o miąższości 400-600 m, które stanowią piaski oraz osady pelagiczne: margliste, wapienne i wapienno-krzemowe.

Na terenie Otorowa przeważają gleby brunatne właściwe, barwy szarobrunatnej o poziomie próchnicy i miąższości ponad 25 cm (MAPA... 2004). Teren jest użytkowany rolniczo oraz pokryty wielogatunkowymi lasami liściastymi.

Układ hydrologiczny Otorowa należy do dorzecza Warty i jest odwadniany przez Kanał Otorowski (dopływ Samy), będący ciekim skanalizowanym (GRAF 2003).

Otorowo znajduje się w zasięgu oddziaływania oceanicznego klimatu Europy Zachodniej i kontynentalnego klimatu Europy Wschodniej. Według wieloletnich obserwacji (1961-2000 r.) w Nojewie, tj. 10 km od Otorowa, ustalono, że średnia roczna suma opadów dla lat przeciętnych wynosi 572 mm, wilgotnych – 743, a dla suchych – 376 mm. Średnia roczna temperatura na opisywanym obszarze wynosi 8,2°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec z temperaturą 17,8°C, a najzimniejszym styczeń – –1,4°C. Liczba dni z przymrozkami wynosiła od 100 do 110, natomiast mroźnych – od 30 do 50. Pokrywa śnieżna zalega średnio od 50 do 80 dni (GRAF 2003, WOŚ 1994). Okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni. Wilgotność względna powietrza jest największa w grudniu i wynosi 85%. Usłonecznienie rzeczywiste trwa 1530 h. Na badanym terenie dominują wiatry zachodnie i południowo-zachodnie (WOŚ 1994).

Wyniki

Park o łącznej powierzchni 7,7916 ha położony jest w środkowej części wsi na zachód od zbiegu dróg z Pniew, Lipnicy, Kamionek i Wicentowa oraz Krzeszkowic. Zarys granic parku tworzy nieregularną figurę, wydłużającą się z północnego zachodu w kierunku południowo-wschodnim. Na podstawie planu z fotokopii parku z XIX wieku można przypuszczać, że granice założenia dworsko-parkowego nie uległy znacznym zmianom.

Zespół parkowy jest w całości ogrodzony. Część północna oraz południowo-zachodnia przy bramie wjazdowej otoczona jest zabytkowym murem, a od zachodu, południa i wschodu drucianą siatką. W południowej części parku na niewielkim wzniesieniu znajduje się późnobarokowy dwór. Został on odnowiony w 1912 roku i przebu-

downy w 1938 roku (dobudowano skrzydło południowe) oraz gruntownie wyremontowany w 1978 roku (MALINOWSKI 1986-1987). Budynek stoi na osi drogi dojazdowej. Brama wjazdowa jest zabytkowa, murowana, w kształcie dwóch opilastrowanych słupów i pochodzi z końca XVIII wieku. Po obu stronach głównej drogi dojazdowej do dworu rośnie starodrzew. Przed frontem dworu, po jego bokach od strony północnej i południowej, stoją dwie oficyny zbudowane w końcu XVIII wieku. W oficynie północnej mieści się obecnie kaplica i jadalnia, natomiast oficyna południowa pełni funkcję budynku mieszkalnego.

Istotnym elementem kompozycyjnym parku są dwa stawy. Pierwszy z nich znajduje się w środkowej części założenia ogrodowego i otoczony jest starodrzewem. Rosną tam najstarsze w parku dęby i wiązy. Drugi staw jest usytuowany w pobliżu granicy północnej, na terenie mało zadrzewionym. Część powierzchni parku, po zachodniej i południowo-wschodniej stronie założenia, wykorzystana jest pod uprawę roślin zbożowych oraz warzyw i sadów owocowych.

W dawnym układzie park posiadał kilka osi kompozycyjnych. Główna oś przechodziła od wjazdu do dworu i dalej do granicy wschodniej. Rangę osi kompozycyjnej zyskała droga biegnąca wzdłuż granicy wschodniej, której początkiem jest aleja świerkowa. Do dziś zachowała się oś kompozycyjna w zachodniej części założenia, prowadząca od wjazdu do ogrodu w części południowej do zachodniego brzegu stawu II. Powstała też nowa ścieżka w zachodniej części parku – od zachodniego brzegu stawu I w kierunku północnym, obok wschodniego brzegu stawu II.

Podstawowy układ dróg i ścieżek w parku jest dobrze zachowany. Niewielkim przekształceniom uległo zagospodarowanie terenów niezadrzewionych. Zmieniono użytkowanie części pola znajdującego się przy granicy wschodniej za starodrzewem lip. W wyniku odbudowania dawnej osi kompozycyjnej, biegnącej od dworu do granicy wschodniej, został on podzielony na dwie części. Pozostawiono część sadu, natomiast z myślą o podopiecznych z domu dziecka utworzono tam boisko sportowe. Pozostała część dawnego pola z ogrodem została zadarniona. Na trawiastej polanie między boiskiem a starodrzewem lip zbudowano podest, na którym odbywają się przedstawienia z udziałem dzieci i zaproszonej ludności z pobliskich miejscowości. Na miejscu wyburzonego dawnego domu ogrodnika powstała kompozycja z drzew i krzewów iglastych. Obecnie park ma cechy założenia krajobrazowego.

Najcenniejszym elementem parku jest jego starodrzew, utrzymany w bardzo dobrym stanie zdrowotnym. Wiek drzew jest bardzo zróżnicowany i oscyluje od 40 do ponad 200 lat, z wyjątkiem 17 osobników, które mają ponad 300 lat. W grupie najstarszych drzew są dęby szypułkowe, lipy drobnolistne, wiązy szypułkowe, jesion wyniosły, wierzba krucha oraz kasztanowiec pospolity.

Na terenie objętym inwentaryzacją pomierzono 1296 drzew, 1354 krzewów i 7 pnączy. Większość gatunków to rośliny rodzime.

Rośliny z gromady nagolazłkowych (tab. 1) są reprezentowane przez 33 taksony, w tym 6 rodzimych i 27 obcego pochodzenia. Pod względem liczebności drzew dominuje świerk pospolity – 102 okazy, z których najgrubsze mają obwód 206 i 208 cm. Asortyment drzew z gromady okrytozalążkowych zestawiono w tabeli 2. W parku rośnie 20 gatunków rodzimych i 8 taksonów obcego pochodzenia.

Tabela 1. Wykaz taksonów nagozalążkowych rosnących na terenie parku w 2005 roku objętych inwentaryzacją

Table 1. List of gymnosperms genus growing in the park terrain in 2005 included in stocktaking

Gatunki		
rodzime	obcego pochodzenia	mieszzańcowe i odmiany
<i>Abies alba</i> Mill. – jodła pospolita	<i>Abies concolor</i> (Gorden et Glend) Lindl et Hildebr. – jodła jedno-barwna	<i>Chamaecyparis pisifera</i> ‘Boulevard’, ‘Filifera’, ‘Filifera Aurea’
<i>Juniperus communis</i> L. – jałowiec pospolity	<i>Abies koreana</i> E.H. Wilson – jodła koreańska	<i>Juniperus</i> ‘Blue Carpet’
<i>Juniperus sabina</i> L. – jałowiec sabiński	<i>Picea glauca</i> (Moench) Voss – świerk biały	<i>Juniperus communis</i> ‘Hibernica’
<i>Picea abies</i> (L.) H. Karst. – świerk pospolity	<i>Picea omorika</i> (Pancić) Purk.– świerk serbski	<i>Juniperus horizontalis</i> ‘Blue Chip’, ‘Douglasii’, ‘Wiltonii’
<i>Pinus sylvestris</i> L. – sosna pospolita	<i>Picea pungens</i> Engelm. – świerk kłujący	<i>Juniperus ×pfitzeriana</i> (L. Späth) P.A. Schmidt. ‘Aurea’
<i>Taxus baccata</i> L. – cis pospolity	<i>Pinus nigra</i> J.F. Arnold – sosna czarna	<i>Juniperus sabina</i> ‘Tamariscifolia’ ‘Variegata’
	<i>Pinus ponderosa</i> Douglas et Lawson et C. Lawson – sosna żółta	<i>Juniperus scopulorum</i> ‘Skyrocket’
	<i>Pinus strobus</i> L. – sosna wejmutka	<i>Juniperus squamata</i> ‘Meyeri’
	<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Mirb.) Franco – daglezja zielona	<i>Thuja occidentalis</i> ‘Danica’, ‘Globosa’, ‘Fastigiata’, ‘Umbraculifera’

Tabela 2. Wykaz taksonów okrytozalążkowych rosnących na terenie parku w 2005 roku objętych inwentaryzacją

Table 2. List of angiosperms genus growing in the park terrain in 2005 included in stocktaking

Taksony	
rodzime	obcego pochodzenia
1	2
<i>Acer campestre</i> L. – klon polny	<i>Acer negundo</i> ‘Nanum’, ‘Variegatum’
<i>Acer platanoides</i> L. – klon pospolity	<i>Aesculus hippocastanum</i> L. – kasztanowiec pospolity
<i>Acer pseudoplatanus</i> L. – klon jawor	<i>Laburnum anagyroides</i> Medik – złotokap pospolity
<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn. – olsza czarna	<i>Magnolia kobus</i> DC. – magnolia japońska
<i>Betula pendula</i> Roth. – brzoza brodawkowata	<i>Robinia pseudoacacia</i> L. – robinia biała
<i>Carpinus betulus</i> L. – grab pospolity	<i>Salix ×sepulcralis</i> ‘Chrysocoma’ – wierzbka płacząca
<i>Fagus sylvatica</i> L. – buk pospolity	<i>Salix ×sepulcralis</i> ‘Erytroflexuosa’ – wierzbka argentyńska
<i>Fraxinus excelsior</i> L. – jesion wyniosły	
<i>Malus sylvestris</i> Mill. – jabłoń dzika	
<i>Populus alba</i> L. – topola biała	
<i>Populus nigra</i> L. – topola czarna	
<i>Prunus avium</i> L. – czereśnia ptasia	

Tabela 2 – cd. / Table 2 – cont.

1	2
<i>Prunus padus</i> L. – czerechca pospolita <i>Quercus robur</i> L. – dąb szypułkowy <i>Salix fragilis</i> L. – wierzba krucha <i>Sorbus aucuparia</i> 'Pendula' <i>Sorbus ×intermedia</i> (Ehrh.) Pers. – jarząb szwedzki <i>Tilia cordata</i> Mill. – lipa drobnolistna <i>Tilia platyphyllos</i> Scop. – lipa szerokolistna <i>Ulmus laevis</i> Pall. – wiąz szypułkowy	

Pod względem liczebności drzew dominuje klon pospolity – 325 okazów, tj. 25% z wszystkich zinwentaryzowanych osobników. Drugim drzewem występującym dość licznie jest jesion wyniosły reprezentowany przez 176 okazów (13,6%). Olsza czarna rośnie w liczbie 118 roślin (9,1%). Z gatunków obcego pochodzenia najwięcej jest drzew robinii białej – 71 (5,5%) (najgrubsze okazy miały obwód pnia 190 i 155 cm) oraz kasztanowca pospolitego – 35 (2,7%).

Krzewy reprezentowane są przez 27 gatunków okrytozalążkowych i 26 nagozalążkowych. Dominującym gatunkiem wśród krzewów jest tawuła van Houtte'a – 591 okazów, tawuła wczesna – 92 rośliny, bez czarny w liczbie 89 krzewów oraz forsycja pośrednia – 85.

Oprócz drzew i krzewów, w parku rośnie 7 pnączy powojnika wielokwiatowego w różnych odmianach.

W parku wytypowano 23 drzewa (tab. 3), których obwód pnia na wysokości 130 cm od powierzchni gleby pozwala na zgłoszenie ich do objęcia ochroną w formie pomnika przyrody. Wśród nich znajduje się 6 dębów szypułkowych, 6 lip drobnolistnych, 3 jesiony wyniosłe, 3 wiązy szypułkowe, 1 klon polny, 1 olsza czarna, 1 drzewo wierzby kruchej, 1 okaz kasztanowca pospolitego oraz 1 cis pospolity.

Tabela 3. Drzewa kwalifikujące się do miana pomników przyrody

Table 3. Trees qualified as potential for nature monument label

Lp.	Nr inw.	Położenie geograficzne		Nazwa gatunku	Obwód pnia na wys. 130 cm [cm]	Wysokość [m]
		N	E			
1	2	3	4	5	6	7
1	128	52°33.520'	16°26.349'	<i>Acer campestre</i> L. – klon polny	291	25,3
2	18	52°33.566'	16°26.277'	<i>Aesculus hippocastanum</i> L. – kasztanowiec pospolity	321	27,0
3	1 265	52°33.613'	16°26.307'	<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn. – olsza czarna	263	27,0

Tabela 3 – cd. / Table 3 – cont.

1	2	3	4	5	6	7
4	697	52°33.544'	16°26.403'	<i>Fraxinus excelsior</i> L. – jesion wyniosły	250	31,8
5	1 267	52°33.608'	16°26.297'		253	27,0
6	1 268	52°33.604'	16°26.292'		322	25,0
7	1 157	52°33.596'	16°26.281'	<i>Taxus baccata</i> L. – cis pospolity	190	10,3
8	8	52°33.563'	16°26.243'	<i>Tilia cordata</i> Mill. – lipa drobnolistna	337	17,5
9	31	52°33.561'	16°26.245'		442	21,0
10	80	52°33.531'	16°26.306'		415	23,5
11	92	52°33.313'	16°26.316'		360	16,0
12	222	52°33.521'	16°26.383'		333	24,0
13	224	52°33.527'	16°26.402'		327	22,8
14	1 271	52°33.605'	16°26.281'	<i>Salix fragilis</i> L. – wierzb krucha	399	27,8
15	1 151	52°33.595'	16°26.265'	<i>Ulmus laevis</i> Pall. – wiąz szypułkowy	355	26,7
16	1 153	52°33.601'	16°26.267'		320	26,3
17	1 163	52°33.599'	16°26.277'		213	26,5
18	409	52°33.510'	16°26.428'	<i>Quercus robur</i> L. – dąb szypułkowy	368	26,0
19	680	52°33.544'	16°26.387'		303	32,0
20	1 111	52°33.571'	16°26.309'		468	27,5
21	1 039	52°33.562'	16°26.327'		437	21,0
22	1 054	52°33.566'	16°26.310'		397	29,9
23	1 184	52°33.590'	16°26.299'		450	16,8

Podsumowanie i zalecenia do przeprowadzenia rewaloryzacji parku

Na terenie objętym inwentaryzacją zmierzono 1561 obiektów dendroflory, reprezentowanych przez 29 gatunków rodzimych, 9 europejskich i 12 amerykańskich. Większość gatunków to rodzime drzewa i krzewy. Udział roślin w ogólnej liczbie zinwentaryzowanych taksonów wynosi: drzew – 48,75% (tj. 1296), krzewów – 51% (tj. 1354) oraz pnączy – 0,25% (tj. 7). Większa liczebność oraz różnorodność gatunków i odmian krzewów wynika z występowania na terenie parku gęstych nasadzeń w postaci żywopłotów. Na największą uwagę zasługuje starodrzew reprezentowany przez lipy drobnolistne, wiązy szypułkowe i dęby szypułkowe.

Kontynuacją opracowania jest zaplanowanie prac rewaloryzacyjnych, mających na celu pokazanie estetycznych i historycznych wartości zabytkowego założenia parkowego. Zabiegi łączą się z częściowym lub całkowitym przywróceniem elementów kompo-

zycyjnych. Dotyczy to m.in. odtworzenia alei sosnowej znajdującej się przy wschodniej granicy parku. Konieczne jest przywrócenie równowagi biologicznej zbiorników wodnych, zwłaszcza stawu I, znajdującego się na terenie zadrzewionym. Wymaga on oczyszczenia i pogłębienia. Również niezbędnym elementem rewaloryzacji jest odbudowa i wzbogacenie runa parkowego, usunięcie 10 martwych drzew, ponieważ stanowią zagrożenie dla użytkowników parku. Należy również usunąć usychające konary u niektórych drzew.

Park krajobrazowy stanowi bardzo ważne zaplecze dla podopiecznych z domu dziecka i mieszkańców okolicznych miejscowości. Zaspokaja potrzeby estetyczne wszystkich ludzi, niezależnie od wieku, a dla młodzieży pełni funkcje dydaktyczne. Stwarza on bardzo dobre warunki do wypoczynku oraz długich spacerów.

Wnioski

1. Park krajobrazowy w Otorowie jest cennym zapleczem dydaktycznym i wychowawczym dla młodzieży z domu dziecka.
2. W parku rosną drzewa i krzewy należące do 33 gatunków i odmian roślin nagozalążkowych oraz 53 okrytozalążkowych. Na największą uwagę zasługuje starodrzew, reprezentowany przez lipy drobnolistne, dęby szypułkowe i wiązy szypułkowe.
3. Wytypowano 23 drzewa kwalifikujące się do miana pomnika przyrody.
4. Park wymaga przeprowadzenia prac pielęgnacyjnych polegających przede wszystkim na usunięciu 10 martwych drzew oraz suchych konarów.

Literatura

- CHLEBOWSKI B., SULIMIERSKI F., WAWELSKI W., 1886. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego. T. 7. Warszawa.
- ELLERHOLZ P., 1881. Handbuch des Grundbesitzes im Deutschen Reiche. Landwirtschaftlich statistischen Bureau. Berlin.
- GRAF R., 2003. Komentarz do mapy hydrograficznej w skali 1:50 000. Arkusz N-33-129-B. Pniewy. Wyd. UAM, Poznań.
- KRYGIER R., 1988. Szamotulskie – przewodnik. Wyd. Poznańskie, Poznań.
- KRYGIER R., MORDAL P., 1989. Inwentaryzacja krajoznawcza miasta i gminy Szamotuły. PTTK, Szamotuły.
- MALINOWSKI T., 1986-1987. Dokumentacja ewidencyjna parku – ogrodu Sióstr Urszulanek w Otorowie. Wydział Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Geodezji UW, Poznań.
- MAPA glebowo-rolnicza dla gminy Szamotuły. Skala 1:30 000. 2004. Mapa numeryczna opracowana w IUNG Puławy na podstawie mapy analogowej. IUNG, Puławy.
- NIEKAMMER P., 1907. Guter Adressbuch der Provinz Posen. Stettin.
- SENETA W., DOLATOWSKI J., 2006. Dendrologia. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
- WOŚ A., 1994. Klimat Niziny Wielkopolskiej. Wyd. Nauk. UAM, Poznań.

THE PARK IN OTOROWO AS A BACKGROUND OF EDUCATIONAL AND DIDACTICAL ACTIVITY

Summary. The manor house park at Otorowo is located in commune Szamotuły. The park was probably established by Józef Moszczyński in first half of XVIIIth century and its area takes 7.7916 ha. Stocktaking works of woody plants were made in 2005-2006. All measured trees, shrubs and climbers were marked as points on fundamental map in scale 1:500. Circumference of trunk was measured 130cm over the ground surface with measuring tape. Height of trees was measured with finish altimeter Sunnto PM-5/1520. On the park terrain 2657 woody plants from 53 genus were measured. Proportional participation in main number of catalogued plants was: 48.75% of trees (it means 1296), shrubs – 51% (it means 1354) and climbers – 0.25% (7 plants). The most valuable element of the park are old trees.

Key words: Otorowo, landscape park, stocktaking of woody plants

Adres do korespondencji – Corresponding address:

Stanisława Korszun, Katedra Dendrologii i Szkółkarstwa, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, ul. Szamotulska 28, Baranowo, 62-081 Przechimierz, Poland, e-mail: kdis@au.poznan.pl

Zaakceptowano do druku – Accepted for print:

28.10.2008

Do cytowania – For citation:

*Korszun S., Genstwa K., 2009. Park w Otorowie zapleczem działalności wychowawczej i dydaktycznej. *Nauka Przyr. Technol.* 3, 1, #8.*